

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/483/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

43/2012. (I. 31.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹2011. augusztus 22-én előterjesztett **panaszát** a 2012. január 31-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2011. augusztus 22-én postai úton juttatta el panaszát a Testület részére, amelyben a vele szemben 2011. július 23-án foganatosított rendőri intézkedéseket kifogásolta.

A panaszos az esti órákban a J. városban található ingatlanából tartott hazafelé, kerékpárját tolvaj. A M. utca és a K. utca kereszteződésénél lévő gyalogátkelőnél egy rendőrautó a panaszos mellé állt és egy rendőr szállt ki belőle. A rendőr köszönés, bemutatkozás és jogosultságának igazolása nélkül megkérdezte a panaszost, hogy látott-e már Dräger 6810 típusú szondát, majd felszólította, hogy fújja meg.

A panaszos közölte a rendőrrel, hogy nem ismeri a szondát, és nem is fogja megfújni, mert ivott, és pontosan ezért tolja kerékpárját. Ezzel szemben a rendőr azt állította, hogy a kerékpárt nem tolvaj, hanem hajtotta. Ezt követően a panaszost mindenfajta előzetes

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

figyelmeztetés nélkül rendőrautónak lökték, kezeit hátracsavarták és megbilincsték, majd az egyik rendőr bevágta a gépjárműbe. Mindeközben nem látta, kerékpárját hová tették.

A vérvételre menet a panaszos többször jelezte a rendőröknek, hogy valami nincsen rendben, mert kezei fájnak és zsibbadnak. Amikor a vérvétel elvégzése érdekében levették a bilincset, a panaszos keze láthatóan véres volt, amiért a vérvételt végző orvos elnézését kérte.

A vérvételt követően a rendőrök beszállították a Sz. Kórház traumatológiájára. A panaszos szerint az ambuláns kezelőlapban foglaltak és a rendőrök által készített fényképfelvételek bizonyítják a kényszerintézkedés során keletkezett sérüléseit.

A panaszos elmondja, hogy 63 éves, értelmiségi nyugdíjas, és életében először vonták rendőri intézkedés alá, amellyel őt megszegyenítő, megalázó helyzetben hozták. Álláspontja szerint vele szemben bilincs alkalmazásának nem lett volna helye, és különösen nem olyan módon, ahogyan erre sor került, indokolatlanul testi sérülést okozva.

A panaszos elmondja, hogy a zsibbadás azóta sem szűnt meg, óraszíját tönkretették, a bilincs által okozott sérülés hege pedig még mindig látszik. Háziorvosa beutalta a neurológiára.

A traumatológiát követően a panaszost visszavitték a rendőrkapitányságra, ahonnan egy jegyzőkönyvvel távozott, amelyet arra való tekintettel nem írt alá, hogy életkoránál fogva az olvasáshoz szemüveget kell használnia, a dokumentumot pedig elolvasni nem tudta, mivel az abban foglaltakat vele nem ismertették. Emellett a panaszos kapott egy cetlit annak a címnek a megjelölésével, ahol a kerékpárt elhelyezték. A címe egy magánházá volt, a kerékpár pedig nem a rendőrök által megadott házszám alatt volt elhelyezve. A kapitányságon a panaszos kérdezte az intézkedő rendőr nevét, aki közölte, hogy ő zászlós, és a jegyzőkönyvben a neve is benne lesz. A jegyzőkönyvben az intézkedő aláírása rovatnál két olvashatatlan név szerepel két jelvénytű megjelölése mellett. A jegyzőkönyv szerint azt 18 óra 20 perckor zárták le, ezzel szemben ugyanezen dokumentum 18 óra 50 percet jelöl meg a vérvétel időpontjaként.

A panaszos kifejti, hogy az intézkedés során semmilyen fizikai ellenállást, agresszív magatartást nem tanúsított. Személyazonosító adatait a valóságnak megfelelően, ellenőrizhető módon megadta, nem fogták el, semmi oka sem volt a szökésre. A jelentés sem utal az intézkedés körülményeit leíró részében agresszivitásra. A panaszos az alkoholfogyasztást nem vitatta, pusztán azt nem értette, hogy gyalogosként miért kellene a szondát megfűjnia.

A panaszos elmondta, hogy a testi kényszerre, tehát karjai hátracsavarására kizárólag a bilincselés előkészítéseként került sor, és ő ellenállást egyáltalán nem tanúsított, csak nem kívánta a szondát megfűjnia.

A jelentés szerint a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján hozzátartozója/képviselője kiértesítését nem kérte, mert arról maga gondoskodott. A panaszos cáfolja ezen állítást: előállításáról hozzátartozóit azért nem értesítette, mert ennek lehetőségét nem ajánlották fel számára. Felesége akkor hívta mobiltelefonon, amikor már majdnem befejeződött vele szemben az intézkedés. A panaszos állítása szerint a hívások ténye híváslistája alapján bizonyítható, igazolásképpen megadta felesége telefonszámait.

A jelentés utal a panaszos imbolygó, bizonytalan mozgására. Ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy évek óta visszatérően bedagadt lábfejétől szenved, amely miatt már több ízben kezelte magát. A mintavételt végző orvos enyhe ittasságot állapított meg, továbbá a jegyzőkönyv magatartását leíró részében szerepel a „célba talál” kifejezés. A panaszos hozzáteszi, véleménye szerint nem életszerű, hogy fennáll egy imbolygó, gyalogosan közlekedő személy szökésének kockázata, ami a jelentés szerint a bilincs használatát indokolta.

A jelentés szerint a panaszos nem emlékezett az italfogyasztásra, ezzel szemben a vérvételi jegyzőkönyvben rögzítésre került 2011. július 23. az utolsó italfogyasztás időpontjaként. A panaszosnak az iratbetekintésig arról sem volt tudomása, hogy őt előállították – a jegyzőkönyvön és a cetlin kívül korábban más dokumentumot nem bocsátottak rendelkezésére. A kényszerintézkedés alkalmazásának jogszerűségét és arányosságát megítélő parancsnok nem volt hajlandó a panaszost meghallgatni, panaszlehetőségéről pedig a rendőrség nem nyújtott számára tájékoztatást.

Panaszbeadványához a panaszos egy kísérőlevelet csatolt, melyben előadja, hogy 2011. augusztus 10-én őt a Jászberényi Rendőrkapitányság arról tájékoztatta, hogy ellene közigazgatási eljárás indult, melynek keretében 2011. augusztus 17-én lehetősége volt iratbetekintési jogát gyakorolnia. A panaszos megdöbbenve tapasztalta az előállítás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésben foglaltakat, és tovább erősödött benne az a benyomás, hogy a vele szemben foganatosított rendőri intézkedés jogszerűtlen volt. A panaszos úgy véli, jogszerűtlenül alkalmaztak vele szemben kényszerintézkedésként bilincset – beadványának befogadását és kivizsgálását a fentiekre való tekintettel kéri.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az intézkedést foganatosító r. zászlóst 2011. szeptember 23-án tanúként hallgatták meg a Jászberényi Rendőrkapitányságon, a panaszos ügyében indult közigazgatási eljárás keretében. A jegyzőkönyvben a Szolnoki Rendőrkapitányság, Közlekedésrendészeti Osztály, Jászberényi Helyszínelő Centrum állományaiba tartozó r. zászlós az alábbiakról számol be. 2011. július 23-án közös akció szolgálatot látott el r. hadnagy társával, aki a Jászberényi Rendőrkapitányság beosztottja. Szolgálati gépjárműjükkel mozgó ellenőrzést hajtottak végre J. város területén, amikor 18 óra körüli időben észlelték a kerékpárral közlekedő panaszost az A. úton. A panaszos mozgásán látszott, hogy bizonytalan, lassan is haladt. Ekkor a r. zászlós társával megállt a T. út külső forgalmi sávjában. A panaszos szemből érkezett, majd balról jobbra, a gyalog- és kerékpárúton áthajtott a rendőrök előtt. Amikor a rendőröket meglátta, az írószerbolt előtt leszállt a kerékpárról, és azt tolvajként folytatta útját a M. utca irányába.

Tekintettel arra, hogy a körülmények a panaszos ittasságát valószínűsítették, a rendőrök szolgálati gépjárműjükkel az írószerbolt elé indultak, majd mivel a panaszost ott nem látták, a kereszteződésben megfordulva ismét elhaladtak a bolt előtt. Ekkor vették észre, hogy a panaszos a bolt közepénél lévő bokros, fedett területen próbált meg elbújni, leguggolva a bokrok takarásában. Mikor a rendőrautó elhaladt mellette, kijött a bokrok közül, és gyors iramban tolni kezdte kerékpárját a M. utca irányába. A r. zászlós a panaszost hátramenetben, a

M. utcánál érte utol, majd a gépkocsiból kiszállva, a gyalogátkelőhelynél társával a panaszos elé álltak. Mindkettő a napszaknak megfelelően köszöntek, majd a r. zászlós bemutatkozott, közölte rendfokozatát, és azt, hogy igazoltatni fogja a panaszost ellenőrzés céljából. Erre a panaszos elmondta, hogy nincs nála semmiféle irat és nem tudja magát igazolni, egyúttal pedig érdeklődött, hogy milyen célból akarják őt igazoltatni, hiszen nem követett el semmit. Leheletén erős alkoholszag érződött, beszéde akadozó, mozgása imbolygó volt. A r. zászlós közölte a panaszossal, hogy látták őt kerékpározni, és járművezetőként alkoholszondás ellenőrzés alá akarják vonni. A panaszos a kerékpározás tényét tagadta, elmondása szerint ő kerékpárját csak tolt. A rendőrök erre felszólították, hogy vesse alá magát a rendőri intézkedésnek, nevezetesen az alkoholteszt megfújásának, különben vér- és vizeletvételre fogják előállítani a T. úti Rendelőintézetbe. A panaszos viselkedése „egyre passzívabb lett”. A kerékpározást továbbra is tagadta, és közölte, hogy bizonyítsák be a rendőrök a kerékpározást, mert ha ezt nem tudják, „úgyis neki hisznek majd”. Az intézkedés során a r. zászlós állítása szerint a panaszos többször emlegette, hogy a lánya jogász, ő pedig be fog menni a kapitány úrhoz, és „el fogja őket intéztetni”. A r. zászlós ismételt megkérdezte, hogy hajlandó-e alávetni magát a rendőri intézkedésnek, de ezt a panaszos egyértelműen megtagadta. A „törvény nevében” szavak előrebocsátásával a r. zászlós a panaszost felszólította, hogy vesse magát a rendőri intézkedésnek, mert különben meg fogják bilincselni, és mintavétel céljából elő fogják állítani.

A bilincselésre végül azért került sor, mert a panaszost be akarták ültetni a járőrautóba, ő viszont elkezdett hátrálni. A panaszost két alkarját oldalról, két kézzel megfogták – a panaszos a szorításból ki akart szabadulni, ismét hátrálni próbált és azt hajtogatta, hogy ő nem megy sehová, ő a kerékpárját csak tolt. A r. zászlós úgy emlékszik, hogy ő a panaszos jobb kezét fogta, melyet hátracsavart, és a panaszost testi kényszerrel a szolgálati gépkocsi oldalához nyomta. A hátrálásból és ellenállásból arra következtetett, hogy szökni akar, illetve ki akarja vonni magát az intézkedés alól, ezért bilincselte hátra a kezeit. A panaszos a bilincselésnek is ellenállt, többször ki akarta vonni magát a testi kényszer alól, meg is akart fordulni. Így fordulhatott elő, hogy a bilincs megsértette a csuklóját. A panaszost a járőrautó jobb hátsó ülésére ültették, melynek során szintén ellenállt, ezért ehhez is testi kényszerre volt szükség. A panaszost biztonsági övvel rögzítették, majd tájékoztatták, hogy kerékpárját egy Sz. Sz. nevű személynél, a K. út megadott száma alatt helyezték biztonságba. A helyet még meg is mutatták neki. A bilincselést követően a panaszos ruházatát a r. zászlós átvizsgálta – az intézkedés során fél liter meggyboron kívül a panaszosnál nem talált egyebet.

Az igazoltatás elején a panaszos adatait bemondás alapján rögzítették, és az ügyeleten keresztül ellenőrizték. A panaszost a Jászberényi Rendőrkapitányságra vitték, majd a számadásos mintavételi dobozok magukhoz vétele után a T. úti Rendelőintézet ügyeletes orvosához kísérték, aki a mintákat rögzítette. Az orvossal a panaszos passzívan viselkedett, nem működött együtt. Nem nyilatkozott az alkoholfogyasztásra sem, valamint a kérdésekre sem válaszolt. Tekintettel arra, hogy a rendelőintézet előtt a bilincs szorítására panaszkodott, a bilincset a rendelőintézetnél meglazították.

Amikor az orvosnál a mintavétel előtt levették a bilincset, észlelték, hogy az egyik kezén bilincs okozta sérülés van, amely vérzik. A panaszos az orvossal a sérülést nem volt hajlandó elláttatni, meg sem mutatta neki. A vizsgálat végén a panaszos közölte, hogy mindkét keze zsibbad, ezért a J. városi Sz. Kórház Traumatológiai szakrendelésére szállították, immáron már bilincs nélkül. Az ott dolgozó ügyeletes orvos a csuklóján lévő sebeket megvizsgálta, azokat ellátta. A panaszos először az ellátás elfogadását megtagadta, a tetanuszoltást nem

kérte, valamint saját felelősségére a további ellátásról is lemondott. A kezén lévő sérülésekről a r. zászlós készített felvételt. Az orvos véleménye szerint teljesen természetes, hogy egy ilyen bilincselést követően valakinek zsibbad a keze, bár ezt vizsgálattal igazolni nem lehet. Amennyiben ez tényleg így van, akkor egy idő után el fog múlni.

Ezt követően a panaszossal a Jászberényi Rendőrkapitányságra mentek, ahol egy a személyes szabadságot korlátozó intézkedésről, valamint a közigazgatási eljárás megindításáról szóló jegyzőkönyvet akartak részére átadni, de ő sem a jegyzőkönyvet, sem az igazolást nem volt hajlandó átvenni, illetve aláírni.

A r. zászlós elmondta még, hogy a panaszt szóban tájékoztatták az ellene induló eljárásokról és azok lehetséges jogkövetkezményeiről. Az iratokat átadták a részére, azonban a r. zászlós arra már nem tudott visszaemlékezni, hogy a panaszos elvitte-e őket. Az intézkedés végén panaszjogáról tájékoztatták, illetve részére átadták az erről szóló nyomtatványt.

Az előállítás 18 óra 10 perctől 20 óra 12 percig tartott, a vérvételre pedig 18 óra 50 perckor került sor. Amikor az orvostól a kapitányságra visszaértek, a panaszos a folyosóról feleségét felhívta mobiltelefonjáról. 20 óra 12 perckor a panaszossal szembeni intézkedést megszüntették, ezt követően ő az igazolások átadását még megvárta, de azokat nem vette át.

2) 2011. szeptember 23-án az intézkedés foganatosításában szintén résztvevő r. hadnagy is tanúvallomást tett – vallomásából az alábbi releváns információkra derült fény. A r. hadnagy 2011. július 23-án a Jász- Nagykun- Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője által a 16000/1328-1/2011. általános számon jóváhagyott 2011. évi turisztikai idény rendőri feladatairól szóló, helyi szinten a 16020/3717/2011. általános számon elkészült fokozott közlekedésrendészeti, bűnügyi és közbiztonsági ellenőrzésben, mint a fokozott ellenőrzés parancsnoka vett részt. Az aznapi fokozott ellenőrzés 16 órától 24 óráig tartott. Az akció megkezdése előtt 30 perccel a r. hadnagy személyesen tartotta meg az ellenőrzésbe beosztott állomány részére az eligazítást, és ő határozta meg a résztvevő csoportok tevékenységének részleteit is.

Az akcióban a J. városi csoportnak a kiadott végrehajtási terv szerint J. területén kombinált ellenőrzéseket, valamint a végrehajtási tervben meghatározott egyéb feladatokat kellett végrehajtaniuk, különös figyelemmel az ittas járművezetők kiszűrésére, PDA készülékkel az objektív felelősség hatálya alá tartozó jogsértések rögzítésére, valamint FÁMA készülékkel sebességellenőrzés végrehajtására.

A r. hadnagy úgy határozott, hogy az egység fele az egyik szolgálati járművel sebességellenőrzést végez, ő pedig a r. zászlóssal az álló- és mozgóellenőrzést kombinálva, forgalom-felügyeletet hajtott végre.

18 óra körüli időben J. város belterületén, a T. úton, az A. tér irányába közlekedtek, amikor észlelték, hogy a P. Söröző előtti útszakaszon egy kerékpáros férfi H. város felől N. város irányába tart, keresztül az A. úton. A r. hadnagy határozottan emlékszik rá, hogy a férfi kerékpárját hajtotta, méghozzá meglehetősen bizonytalanul, imbolyogva, arca pedig erősen vörös volt. A férfi rájuk nézett, ezt követően pedig a r. hadnagy és kollégája szinte egyszerre állapították meg, hogy a férfi valószínűleg ittas, ezért intézkedés alá kell vonni. Ekkor a

kerékpáros férfi fékezett, majd leszállt a nyeregből és a papírbolt előtt lévő fás-bokros növényzet mögött eltűnt. Az eset történetkor a látási viszonyok jók voltak, az idő a tisztánlátást egyáltalán nem akadályozta. A r. hadnagy vallomásaiban megjegyzi, hogy közterületi szolgálata ellátása során rendszeresen intézkedik ittasan kerékpározó személyekkel szemben, az eddigi tapasztalatokból kiindulva pedig erősen valószínű volt, hogy a kerékpározó férfi ittas állapotban volt.

A férfit az autóval lassú tempóval haladva keresték – a kereszteződéstől mintegy ötven métert távolodtak, majd visszafordultak. Ekkor észlelték, hogy a fás-bokros rész takarásából előjön a panaszos, kerékpárját tolva. Ekkor hátramenetet végeztek, majd a kereszteződésben kijelölt gyalogos-átkelőhelynél megálltak.

A járműből kiszálltak, eközben a férfi a kerékpárt tolva, a kerékpárúton közeledett feléjük. Amikor a panaszos odaért, a rendőrök a napszaknak megfelelően köszöntötték, bemutatkoztak, majd a r. zászlós közölte az intézkedés okát (közúti ellenőrzés), és felszólította a férfit, hogy önmagát hitelt érdemlően igazolni szíveskedjék. A férfi elkezdett táskájában keresgélni, majd kis idő múltán közölte, hogy nincs nála személyazonosításra alkalmas okmány. Kérésre adatait bediktálta, amelyeket a nyilvántartón keresztül leellenőriztek, és azok a valóságnak megfelelőek. Eközben a r. zászlós egy Drager 6810 típusú alkohol-teszteres készüléket akart megfűjatni a panaszossal, amit ő többször megtagadott, arra való hivatkozással, hogy ő tolta a kerékpárját. A rendőrök közölték a panaszossal, hogy bár közvetlenül az intézkedés megkezdése előtt valóban tolta kerékpárját, de azt megelőzően 1-2 perccel még kerékpárral közlekedett. Ezt az állításukat a férfi tagadta.

A panaszost tájékoztatták, hogy amennyiben nem hajlandó magát az alkohol-teszteres vizsgálatnak alávetni, elő fogják állítani vér- és vizeletvételre. Erre a panaszos közölte, hogy nem fog sehova sem menni. A férfit arról is informálták, hogy a vérvizsgálatnak költségei vannak, amelyek őt terhelik majd – mindhiába.

Ekkor a férfit a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával felszólították az alkoholszonda megfűjására, mire ő továbbra is „passzív ellenállást” tanúsított. Ekkor ismételt felszólították, hogy kényszerítő eszközt fognak vele szemben alkalmazni, nevezetesen meg fogják bilincselni. Erre a panaszos azt mondta, hogy őt nem viszik sehova, nem megy sehova. Ezt követően a r. hadnagy és kollégája, a tanult önvédelmi fogásoknak megfelelően megfogták a panaszos kezét, mire ő „egy kis ellenállást tanúsított”, próbált hátrálni, és karjait szét próbálta húzni.

A r. zászlós a sikeres bilincselés érdekében a férfi karját hátracsavarta, majd ketten az autóhoz szorították, hogy ne tudjon mozogni. Ekkor lehetett sikeresen megbilincselni a panaszost. Ezt követően a jobb hátsó ülésre ültették, biztonsági övét bekapcsolták. A r. hadnagy szintén megjelöli a címet, ahol a kerékpárt elhelyezték, és arra is utal, hogy a házban lakókat tájékoztatták a kerékpár odaviteléről, valamint annak személyéről, aki jönni fog érte.

Ezt követően a panaszost a rendőrkapitányságra szállították, ahol a nyilvántartásban szereplő adatlapját kinyomtatták, és a rendelkezésükre álló adatokat összevetve a nyilvántartás információival, megállapították, hogy az adatok megegyeznek. Ezután a férfit a J. városi orvosi rendelőbe szállították, kérésére pedig könnyítettek a bilincs szorításán, később pedig le is vették róla. Az orvos vizelet- és vérmintát vett a panaszostól, aki a vérvétel közben nem

volt teljes körűen együttműködő: a kérdésekre vonakodva válaszolt, és nem is akarta engedni a vizsgálat elvégzését.

Miután az orvos a mintákat rögzítette, a panaszost a Sz. Kórházba szállították, ahol egy a traumatológián dolgozó másik orvos ellátta a jobb kezének csuklóján a bilincselés következtében keletkezett sérüléseit. A hadnagy a panaszos magatartásának kifejtésekor utal rá, hogy értetlenkedésével az orvost kifejezetten „felmérgelte”.

Kapitányságra történő visszavitelét követően a r. zászlós átadta számára az igazolásokat és a jegyzőkönyvet, azonban ezeket a panaszos nem volt hajlandó aláírni. Az iratok kitöltése közben saját mobiltelefonján beszélt valakivel. A hadnagnak a beszélgetésből úgy tűnt, hogy egy hozzátartozója érdeklődött holléte felől, azonban a férfi nem akarta elmondani neki, hol van.

A r. hadnagy a panaszossal szemben szabálysértési eljárást kezdeményezett, majd 20 óra 12 perckor szabadon bocsátották. Kérdéseikre a férfi úgy nyilatkozott, hogy személyes tárgyai hiánytalanul megvannak.

3) A 2011. július 25-én, a Jászberényi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Közlekedésrendészeti Osztály Közlekedésrendészeti Alosztályán felvett szabálysértési feljelentés szerint, a panaszos a 6/1990. (IV.12.) KÖHÉM rendelet 116. § (1) bekezdésébe ütköző szabályokat sértette meg magatartásával.

A feljelentést tevő r. hadnagy a későbbi jelentésében tulajdonképpen az általa a feljelentésben elmondottakat pontosította, a feljelentésből az intézkedés menetét illetően a fentiekhez képest új információk nem tűntek ki. A vért vevő orvos enyhe fokú ittaságot állapított meg a panaszosnál, a r. hadnagy pedig ezen kívül a szabálysértés tényét valószínűsítve azt rögzítette, hogy a panaszos által hajtott kerékpár első kerekére nem volt prizma felszerelve, lámpái hiányoztak, és az első kerékre ható fékszerkezet nem működött. A férfival szemben az ittas kerékpározás miatt közigazgatási eljárást kezdeményeztek.

4) Az előállítás végrehajtásáról, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2011. július 23-án készített jelentés szerint a panaszost a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdése alapján 18 óra 10 perckor igazoltatták, majd az Rtv. 31. § (1) bekezdése szerint, mint személyi szabadságában korlátozott személyt, átvizsgálták, az Rtv. 33. § (2) bekezdésének c) pontja szerint vérvétel, mintavétel elvégzése céljából előállították.

A jelentés szerint panaszossal szemben testi kényszert alkalmaztak az Rtv. 47. §-a alapján, az Rtv. 48. § c) pontjára történő hivatkozással pedig, szökésének megakadályozása érdekében megbilincseltek. A kényszerítő eszközök alkalmazására való figyelmeztetés megtörtént.

A bilincset 18 óra 15 perc és 18 óra 40 perc közötti időtartamban tartották a panaszoson, és azt az intézkedés idejében hatályban volt szolgálati szabályzat, a 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint alkalmazták a panaszossal szemben, a kezek előre ill. hátra történő bilincselésével.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszos csuklóján és kezén könnyű, felületes sérüléseket szenvedett, ezért az intézkedés során kórházba szállították. A jelentés tartalmazza, hogy az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján az előállított hozzátartozója/ képviselője kiértesítését nem kérte, mivel arról maga gondoskodott.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, és az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták a panaszos számára.

5) A 2011. július 23-án készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint, a foganatosított rendőri intézkedések, és a kényszerítő eszközök alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott arányossági követelménynek pedig megfelelt.

6) Az iratokhoz csatoltan a rendőrkapitányság a Testület rendelkezésére bocsátott egy a Testületről szóló tájékoztatót, amelyen kézzel írva a „nem volt hajlandó átvenni” felirat szerepel, azonban a dokumentum dátummal ellátva nincs.

Szintén a Testület birtokában van a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 20. § (1) bekezdés k) pontjába ütköző jogsértés észleléséről szóló, 2011. július 23-án felvett jegyzőkönyv egy példánya. A dokumentum a panaszos adatait tartalmazza, valamint rögzíti, hogy a panaszoson 18 óra 50 perckor vérvizsgálatot végeztek, melynek eredményeképpen enyhe fokú alkoholos befolyásoltságot állapítottak meg. A jogsértés elismerése felől a panaszos nem nyilatkozott, sem az elismerem, sem a nem ismerem el válaszlehetőséget nem húzta alá, és ügyfél aláírása feletti vonalon a „nem hajlandó aláírni” szöveg olvasható. Az intézkedő aláírása rovatban a r. zászlós vezetékneve és azonosítója tisztán olvasható, keresztnéve nehezen, de kivehető. Az intézkedésnél szintén jelenlévő r. hadnagy is kézjeggyével látta el a jegyzőkönyvet, azonban csupán azonosító száma egyértelmű.

7) A panaszossal szemben indult közigazgatási eljárás fejleményeit a Testület az alábbiakban ismerteti.

2011. augusztus 12-én a Jászberényi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi és Közlekedésrendészeti Osztály Közlekedésrendészeti Alosztálya első fokú határozatában 60.000 forint közigazgatási bírság megfizetésére kötelezte a panaszost, a Kkt. 20. § (1) bekezdés k) pontjába ütköző jogsértés elkövetése miatt. A határozat indoklása szerint a panaszos az általa hajtott kerékpárjával közlekedett, mikor intézkedés alá vonták. Mivel a Dräger 6810 típusú légalkohol-mérő készülékkel történő szondáztatás megtagadta, ezért vérvizsgálat végzése céljából egy orvosi rendelőbe szállították. A vérvizsgálat alapján készült orvosszakértői vélemény szerint a panaszos 1,75 g/l közepes fokú alkoholos befolyásoltság alatt vett részt a forgalomban.

A csatolt orvosszakértői vélemény a határozatban foglaltakat alátámasztja. Ezek szerint a mérési eredmény 1,75 g/l etilalkohol koncentráció volt, amely közepes fokú alkoholos befolyásoltságnak felelt meg, mindazonáltal a vérvételi jegyzőkönyvön feltüntetett klinikai tünetek a mért értéknél enyhébbek voltak. A vérvételi jegyzőkönyvön a vérvételre kötelezett aláírása felett szintén a „nem írta alá” felirat szerepel. Az utolsó italfogyasztás időpontjánál a hónap 23. napját jelölte meg a panaszos, a mennyiséget illetően viszont nem tudott nyilatkozni.

A klinikai tünetek részletezésekor kiderül, hogy a panaszos leheletének alkoholszaga jól érezhető volt, térben és időben való tájékozatlanság, ingerlékenység és bőbeszédűség jellemezte, azonban az ujj-orr próbán célba talált, személyi adatait közölni tudta, és a cselekményre tisztán emlékezett.

Az Sz. Kórház ügyeletes orvosa igazolta, hogy a panaszos a szakrendelésen megjelent. Csuklójának és kezének felületen sérülései az igazolás szerint 8 napon belül gyógyulóak.

A panaszos 2011. augusztus 15-én levélben jelezte a hatóság felé, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 68. § (1) bekezdése szerinti iratbetekintési jogát gyakorolni kívánja.

Egy 2011. augusztus 17-én kelt jegyzőkönyv szerint az iratbetekintés megtörtént, az iratokról pedig a panaszos másolatot is kért, oldalanként 100 Ft. illeték lerovása ellenében. A Ket. 51. § (1) bekezdése szerinti nyilatkozattételi jogával élve, a panaszos elmondta, hogy az esemény időpontjában a kerékpárt nem hajtotta, hanem tolt, ezért a szabályszegést nem követte el.

2011. augusztus 22-én a panaszos fellebbezéssel élt az első fokú határozattal szemben. A panaszos arra hivatkozott, hogy az 1/1975. (II. 5.) KPM- BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 1. számú függelékének III. pontja szerint, a kerékpárt toló személy nem minősül vezetőnek.

2011. szeptember 14-én a Jász- Nagykanizsa- Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatója végzésben helyezte hatályon kívül az I. fokú eljáró hatóság határozatát, és egyúttal új eljárás lefolytatására kötelezte az I. fokú szervet, valamint intézkedett a fellebbezés során lerótt illeték ügyfél részére történő visszafizetése iránt.

A végzés a panaszos fellebbezését részben találta megalapozottnak. A Ket. 50. § (1) bekezdése szerint a hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást kell lefolytatni. Az 53. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ügyre vonatkozó tény tanúval is bizonyítható, a 62. § (1) bekezdése szerint pedig, a hatóság tárgyalást tart, ha ezt jogszabály előírja, vagy a tényállás tisztázásához, illetve az egyezségi kísérlet lefolytatásához szükség van az eljárásban résztvevő személyek együttes meghallgatására.

Tekintettel arra, hogy az I. fokú hatóság – a végzés megszületésének időpontjáig - bizonyítási eljárást nem folytatott le, és mellőzte az ügyfél és az intézkedő rendőrök meghallgatását, melyek miatt kétséget kizáró módon nem volt megállapítható, hogy a panaszos a jogsértést elkövette.

A fellebbezésben hivatkozott rendőri intézkedés vizsgálata nem képezte a fellebbezési eljárás tárgyát.

8) A rendőrségi iratok között három darab fényképfelvétel is található, melyek minősége igen gyenge, ezért az eljárásban bizonyítékként nem értékelhetőek.

III.

A Testületnek először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a panaszos a rendelkezésére álló határidőben adta-e elő panaszát.

Az Rtv. 93. §-ának (1) bekezdése szerint a Testülethez a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított 8 napon belül lehet előterjeszteni.

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése szerint: „Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről”. A Testület töretlen gyakorlata szerint a törvényben írt, „e törvényben rögzített panasz lehetősége” jogszabályi fordulat azt a kötelezettséget rója az intézkedő rendőrré, hogy az intézkedést követően az Rtv. szerinti panasz lehetőségéről teljes körben – tehát a rendőrségi és a Testület előtti panasz eljárás lehetőségére egyaránt utalva, valamint a határidőkre is kiterjedően – adjon az intézkedés alá vont állampolgárnak tájékoztatást.

A panaszossal szemben a kifogásolt intézkedést 2011. július 23-án foganatosították, azonban a panaszos csak 2011. augusztus 22-én, a hivatkozott 8 napos határidő túllépésével juttatta el panaszát a Testület részére. Beadványában a panaszos kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a rendőrség őt panaszjogáról nem tájékoztatta. Elmondásával szemben, az intézkedést foganatosító r. zászlós határozottan állította, hogy a panaszost panaszjogáról tájékoztatták, és részére átadták az erről szóló nyomtatványt. Az iratok között valóban szerepel egy, a Testület működéséről szóló, a Jász- Nagykun- Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság által kiadott tájékoztató, amelyen kézzel írva, a „nem volt hajlandó átvenni” felirat szerepel, azonban a dokumentumot dátummal nem látták el.

A panaszos állítása szerint ő a Testület létezéséről tájékoztatást nem kapott, az iratok között pedig nem található a tájékoztatást tartalmazó olyan dokumentum, amelyet a panaszos aláírásával ellátott volna. Erre való tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy a bizonyítás nehézségeit méltánytalan volna a panaszos hátrányára értékelni, ezért a panaszbeadványt befogadta, és azt érdemben vizsgálta.

IV.

A panaszos beadványában kifogásolja az őt igazoltató rendőrök szolgálati fellépését, a szándékolt alkohol-teszteres vizsgálat okát, a testi kényszer, valamint a bilincs alkalmazását, és kerékpárjának elhelyezését. A beadvány tartalmaz panaszt a dokumentumok ismertetésének hiányát, valamint a panaszjogról, az előállítás okáról, és a hozzátartozó értesítésének lehetőségéről szóló tájékoztatás elmaradását illetően.

A Testület megállapította, hogy a rendőri fellépés érintette a panaszos – az intézkedés idején hatályban lévő – Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát, 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz és az abból levezetett testi integritáshoz való jogát, valamint 55. § (1) bekezdésében foglalt

személyi szabadsághoz és az 57. § (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogát – az alábbiak szerint.

1) A panaszos állítása szerint, a vele szemben intézkedő rendőr az intézkedés megkezdésekor nem köszönt, nem mutatkozott be, és nem igazolta jogosultságát semmilyen módon. Az intézkedés indokát vele nem közölték, a rendőr csupán annyit kérdezett, hogy „látott-e már Dräger 6810 típusú szondát”, majd felszólította, hogy fújja meg. A panaszos kifogásolja továbbá, hogy panaszjogáról, valamint előállításának tényéről nem tájékoztatták.

Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A Szolgálati Szabályzat 4. §-ának (1) bekezdése a következőket rögzíti: „a rendőr az intézkedést - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelgéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja”.

Az intézkedést fogantató r. zászlós, tanúvallomásában kifejtette, hogy r. hadnagy társával együtt mindketten a napszaknak megfelelően köszöntek, majd ő bemutatkozott, közölte rendfokozatát, és azt, hogy a panaszost ellenőrzés céljából igazoltatni fogja. A r. zászlós tanúvallomásában kifejezetten említi, hogy az intézkedés végén a panaszost panaszjogáról tájékoztatták, illetve részére átadták az erről szóló nyomtatványt. Az iratokhoz mellékelve ezen nyomtatvány megtalálható. A tájékoztatót a „nem volt hajlandó átvenni” felirattal látták el, azonban dátum nem szerepel rajta. A fentiekkel az intézkedés fogantatásában szintén résztvevő r. hadnagy vallomása lényegileg egybecseng. A rendőrök előadása szerint, a panaszos számára egyértelművé tették, hogy amennyiben nem hajlandó magát az alkoholteszteres vizsgálatnak alávetni, elő fogják állítani vér- és vizeletvétele.

A fentiek alapján a Testület arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos és az intézkedést fogantató rendőrök előadásai egymásnak teljes mértékben ellentmondanak, ezen ellentmondás pedig egyéb rendelkezésre álló bizonyítékok hiányában megnyugtatóan nem oldható fel. A Jász- Nagykanizsa- Szolnok Megyei Rendőrkapitányság által használt nyomtatvány a panaszjogról történő tájékoztatás tényét igazolhatta volna, azonban, mivel a panaszos ezt a dokumentumot aláírásával nem látta el, és olyan adat, amely bizonyítaná, hogy a panaszos a helyszínen e dokumentum átvételét kifejezetten megtagadta, nem merült fel, a Testület sem a panaszjogról való tájékoztatás elmaradását, sem annak megtörténtét nem látta igazolhatónak.

A Testület álláspontja szerint, a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának, valamint jogorvoslathoz való jogának sérelme nem megállapítható.

2) A panaszos kifogásolja, hogy annak ellenére akarták őt a szonda megfújására kötelezni, hogy ő kerékpárját nem hajtotta, a közúti közlekedésben csak gyalogosként, a kerékpárt tolvá vett részt.

Az Rtv. 44. § (1) bekezdésének b) pontja lehetőséget biztosít a rendőrnek, hogy a közlekedési rendszabályok megtartását, valamint a járműhasználat szabályszerűségét közlekedésrendészeti intézkedés keretében ellenőrizze. Ugyanezen bekezdés c) pontja alapján a jármű vezetőjét a rendszeresített eszközzel légzésminta, ha nála a vezetési képességére hátrányosan ható szer befolyása vagy alkoholfogyasztás miatt bűncselekmény vagy szabálysértés, illetve a közúti közlekedéssel kapcsolatban kiszabható, közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés elkövetésének gyanúja merül fel, az egészségügyi szolgálat igénybevételelével vér-, vizelet- és műtétnek nem minősülő módon egyéb minta adására kötelezheti.

Az Rtv. fent idézett 44. § (1) bekezdésének c) pontja felhatalmazza a rendőrséget arra, hogy közlekedésrendészeti intézkedés során légzésmintát vegyen, azonban a mintavétel lehetőségét csak és kizárólag a járművezetők vonatkozásában biztosítja.

A KRESZ 1. számú függelékének II. része szerint, jármű a közúti szállító- vagy vontató eszköz, ideértve az önjáró vagy vontatott munkagépet is. A KRESZ ugyanezen részében, a kerékpárt olyan, legalább kétkerekű járműként definiálja, amelyet emberi erő hajt, és ezt legfeljebb 300 Watt teljesítményű motor segíti. Ebből következően tehát, amennyiben a panaszos kerékpárját hajtotta, kétséget kizárólag járművezetőként vett részt a közúti forgalomban – tehát az Rtv. hivatkozott rendelkezése alkohol-teszteres vizsgálatára jogalapot teremt.

A panaszos állításával a rendőri álláspont csak részben ellentétes. Tanúvallomásaiban az intézkedést fogadosító r. zászlós, valamint a r. hadnagy egybehangzóan arról számolt be, hogy a panaszos – észlelésekor – kerékpárját hajtotta, még hozzá meglehetősen bizonytalanul, lassan haladva. Az intézkedés fogadosításának pillanatában a panaszos már valóban csak tolt a kerékpárját, hiszen amint a rendőrök észrevette, a kerékpárról azonnal leszállt, és mielőtt még gyalogosan folytatta volna útját, kis időre a bokrok között is elrejtőzött.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A két rendőr, egymással megegyező álláspontjuk szerint egy feltűnően bizonytalanul kerékpározó férfit látott, amelyet – a Testület megítélése szerint helyesen – egy a közbiztonságot veszélyeztető történésnént értékelték. A Testület megállapítja, hogy a fenti eseménysor elegendő alapot jelentett arra, hogy a rendőrök a panaszost járművezetőként kezeljék, és vele szemben az alkoholszonda alkalmazását megkíséreljék.

A Testület ehelyütt leszögezi, hogy ezen megállapítása nem jelent állásfoglalást arra nézve, hogy az eseménysor valóban az intézkedést fogadosító rendőrök elmondása szerint zajlott-e le. Ezen kérdés eldöntése nem a Testület hatáskörét képezi, hanem a folyamatban lévő közigazgatási eljárás tárgykörébe tartozik.

A Testület úgy foglalt állást, hogy az alkoholszonda-vizsgálat megkísérlésével összefüggésben a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő joga nem szenvedett sérelmet.

3) A panaszos sérelmezi, hogy a rendőrök, mindenfajta előzetes figyelmeztetés nélkül a rendőrautónak lökték, kezeit hátracsavarták és megbilincseltek, majd az egyik rendőr bevágta a gépjárműbe. Álláspontja szerint vele szemben egyáltalán nem lett volna helye a bilincs alkalmazásának, különösen pedig nem olyan módon, hogy a kényszerítő eszköz testi sérülést okozzon. A panaszos kifejtette, hogy fizikai ellenállást, agresszív magatartást egyáltalán nem tanúsított, és semmi oka sem volt a szökésre, azt azonban ő is elmondja, hogy nem állt szándékában a szondát megfűjni. Elmondása szerint csuklója az intézkedést követően vérzett, keze azóta is zsibbad, a bilincs által okozott sérülés hege pedig még mindig látszik.

a) A testi kényszer alkalmazásával összefüggésben a testület az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Az Rtv. 19. § (1) bekezdésének értelmében, a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

Az Rtv. 47. §-ának felhatalmazása alapján a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

Tanúvallomásukban a rendőrök elmondták, hogy a panaszos az alkoholszonda megfűjását egyértelműen megtagadta. A „törvény nevében” szavak előrebocsátásával a panaszost felszólították, hogy vesse magát alá a rendőri intézkedésnek, és figyelmeztették a kényszerítő eszközök alkalmazásának lehetőségére. Amikor a panaszost be akarták ültetni a járőrautóba, elkezdett hátrálni – ekkor fogták meg két alkarját oldalról, két kézzel, azonban mivel a szorításból ki akart szabadulni, és azt hajtogatta, hogy ő nem megy sehová, kezeit hátracsavarták, és testi kényszerrel a szolgálati gépkocsi oldalához nyomták.

A Testület álláspontja szerint, az Rtv. 19. § (1) bekezdéséből következően, a panaszosnak annak ellenére is alá kellett volna vetnie magát az alkohol-teszteres vizsgálatnak, hogy annak jogszerűségét vitatta. A panaszos saját beadványában sem állítja, hogy szándékában állt engedelmeskedni a rendőri felszólításnak – sőt, kifejezetten kijelenti, hogy a szondát megfűjni nem kívánta. A rendőri intézkedés eredményességének biztosítása érdekében szükséges volt, hogy a panaszostól mintát vegyenek, azonban a panaszos által tanúsított magatartás tekintetében a beszámolókat egymásnak tökéletesen ellentmondanak.

A panaszos álláspontja szerint az egész cselekménysor hirtelen történt: éppen csak kifejtette a rendőröknek, hogy sürgősen a szondát megfűjnia, hiszen elismeri alkoholos

befolyásoltságát, a rendőrök azonnal, mindennemű figyelmeztetés nélkül testi kényszert alkalmaztak vele szemben.

A Testület úgy véli, hogy mivel a panaszos saját viselkedését leíró beszámolója, és a rendőri előadások között húzódó ellentét egyéb bizonyítékok hiányában nem oldható fel, ezért nem jelenthető ki teljes bizonyossággal sem a testi kényszer alkalmazásának jogszerűsége, sem annak jogszerűtlensége. A fentiek alapján a Testület szerint a panaszos testi épséghez fűződő alapvető jogának sérelme nem volt megállapítható.

b) Ezt követően a Testület a bilincs alkalmazásának jogszerűségét vonta vizsgálata alá.

Az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése azt a követelményt rögzíti, hogy több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A 17. § (2) bekezdését idézve, „a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.”

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a rendezi; ezek szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának, támadásának vagy szökésének megakadályozására, illetve ellenszegülésének megtörésére bilincselheti meg az intézkedés alá vontat.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 60. §-a fejt ki bővebben. Annak (1) bekezdése példalózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, az 57. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. A (2) bekezdés szerint a rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati

Szabályzat említett 57. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének garanciális előírása továbbá, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

i) A r. zászlós tanúvallomásában kifejtettek szerint, a hátrálásból, és az ellenállásból következett arra, hogy a panaszos szökni akar, illetve ki akarja vonni magát az intézkedés alól – ez volt a bilincselés tulajdonképpeni indoka. A panaszos magának a bilincselésnek is ellenállt, meg is akart fordulni. Így történhetett, hogy a bilincs sérülést okozott a csuklóján. A r. hadnagy a fentieket annyiban fogalmazta meg eltérően, hogy a panaszos véleménye szerint „egy kis ellenállást tanúsított”, és hátrálni próbált. Mindkét, az intézkedést foganatosító rendőr tanúvallomásában a passzív szó szerepel a panaszos viselkedésének leírásánál: a panaszos viselkedése „egyre passzívabb lett”, illetve a panaszos „passzív ellenállást tanúsított”.

A panaszos, elmondása szerint 63 éves, nyugdíjas, az életkorára vonatkozó adatot megerősíti az adatait tartalmazó KEK KH lekérdezési adatlap, amely a Testület rendelkezésére áll. Az intézkedést ketten foganatosították a panaszossal szemben.

A Testület meggyőződése szerint nehezen képzelhető el, hogy a testi kényszer – melynek jogszerűségét a rendelkezésre álló adatok fényében nem lehetett megítélni – annak szükségessége esetén nem volt elegendő ahhoz, hogy az intézkedést foganatosító, feltehetően jó fizikumú, férfi r. hadnagy és r. zászlós ne tudja az idős korú, nyugdíjas panaszost a járóautóba előállítás céljából beültetni. A panaszos a rendelkezésre álló, klinikai tünetekről felvett jegyzőkönyv és a rendőrök elmondása szerint is bizonytalanul mozgott, ő maga is elmondja, hogy egészségi állapota miatt járása nehézkes. Az Rtv. már idézett 15. §-ába foglalt arányossági klauzula alapján, az intézkedéssel érintettre nézve legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszközt kell választani, amely alkalmas az intézkedés eredményességének biztosítására.

Mindezek alapján a Testület úgy véli, hogy a panaszos megbilincselése szükségtelen volt, és a panaszos rendőrök által leírt magatartásához viszonyítva az arányosság, és a fokozatosság követelményeit sértő intézkedésként értékelendő, amely a panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz fűződő jogának sérelmét valósította meg. A bilincs levételének időpontja tekintetében a rendőri elmondások, valamint a panaszos beadványában foglaltak nem egyeznek meg teljes mértékben, azonban töretlen gyakorlatának megfelelően a Testület a jogszerűtlen bilincselést, annak időtartamára való tekintet nélkül, súlyos fokúnak értékeli.

ii) Abban a tekintetben, hogy a bilincs a panaszos csuklóján sérülést okozott, nincsen különbség a rendőri állítások és a panaszos elmondása között. A sérülések létének bizonyításához a csatolt, rendkívül gyenge minőségű fényképfelvételek értékelésére nem is volt szükség, mivel a vallomásokon túl a sérülések létét a panaszos csuklóját ellátó orvos által kiállított igazolás is tanúsítja. A r. zászlós úgy nyilatkozott, hogy a sérülések a panaszos bilincset feszegető mozdulatai miatt keletkezhetnek – a rendőrök pedig az Rtv. 17. § (2)

bekezdése által előírtaknak megfelelően gondoskodtak az orvosi ellátás biztosításáról.

A Testület a panaszos csuklóján lévő sérülésekkel kapcsolatban valószínűsíti, hogy azok ténylegesen a panaszos saját, kezeit széthúzó mozdulatai következtében keletkeztek. Mindazonáltal a Testület már megállapította a bilincselés jogszerűtlenségét – a sérülések léte pedig csak fokozza az intézkedés törvényes céljának a panaszos részére okozott hátrányhoz viszonyított aránytalanságát.

A Testület úgy foglalt állást, hogy a bilincs által okozott sérülések, a panaszos testi épséghez fűződő jogának súlyos fokú sérelmét valósították meg.

4) A panaszos állítása szerint, mikor beültették a szolgálati gépjárműbe, nem látta, hogy a rendőrök hová tették a kerékpárját. A rendőrkapitányságon egy cédulát kapott, amelyen az a cím állt, ahol a rendőrök a kerékpárt elhelyezték. A panaszos beadványa szerint a cím egy magánházáé volt, a kerékpár pedig nem a rendőrök által megadott házszám alatt volt elhelyezve.

A rendőrök egybehangzó állítása szerint, a kerékpárt biztonságban elhelyezték, és annak pontos hollétéről a panaszost a cím megjelölésével tájékoztatták.

A panaszos beadványából arra lehet következtetni, hogy bár a kerékpár nem a rendőrök által megadott címen volt megtalálható, mégis előkerült, tehát a panaszost anyagi veszteség nem érte. A Testület úgy ítélte meg, hogy mivel a rendőrök mindent megtettek a kerékpár biztonságos elhelyezése érdekében, a tőlük elvárható módon jártak el, így a panaszos tulajdonhoz való joga nem szenvedett sérelmet.

5) A panaszos a részére átadott dokumentumokat nem írta alá, tekintettel arra, hogy az olvasáshoz szemüveget kell használnia, így az iratokat elolvasni nem tudta, az abban foglaltakat pedig vele nem ismertették. Sérelmezi továbbá, hogy a jegyzőkönyvben az intézkedő aláírása rovatnál két olvashatatlan név szerepel a jelvéyszámok megjelölése mellett.

Az intézkedést foganatosító rendőrök egybehangzó nyilatkozata szerint, a panaszos a jegyzőkönyv és az igazolás aláírását kifejezetten megtagadta. A panaszost az ellene induló eljárásokról és azok lehetséges jogkövetkezményeiről szóban tájékoztatták. Sem a panaszos, sem az intézkedő rendőrök nem számolnak be arról, hogy a panaszos olvasószemüvegének hiányára való tekintettel kérte volna a részére átadott iratok ismertetését.

Tekintettel arra, hogy olyan bizonyíték, mely igazolná, hogy a rendőrök a panaszos kifejezett kérése ellenére az iratok ismertetését megtagadták, nem áll rendelkezésre, a Testület nem tudta kizárni annak esélyét sem, hogy a panaszos a rendőri állításoknak megfelelően az iratok aláírására egyszerűen nem volt hajlandó.

Mindezek alapján a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét nem tudta megállapítani.

A Testület meglátása szerint annak célja, hogy a jegyzőkönyvön az intézkedő rendőrök aláírásának és jelvéyszámának feltüntetése kötelező, az, hogy a szabályszegést elkövető személy a vele szemben intézkedő rendőröket utólag azonosítani tudja. A Testület a jegyzőkönyvet megtekintve úgy találta, hogy a jegyzőkönyvön mindkét intézkedő rendőr neve szerepel – egyikük neve tökéletesen olvasható, a jelvéyszám pedig mindkét esetben tisztán látszik, ami kétséget kizáró módon lehetővé teszi az intézkedést foganatosító személyek azonosítását. Ehelyütt a Testület megjegyzi, hogy az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvbe való betekintést a panaszos számára biztosították, és a dokumentum az intézkedést foganatosító rendőrök nevét nyomtatott formában is tartalmazta.

Az aláírásokkal összefüggésben a Testület megállapította, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet.

6) A panaszos sérelmezi, hogy előállításáról hozzátartozóit azért nem értesítette, mert ennek lehetőségét nem ajánlották fel számára.

Az Rtv. 8. § (1) bekezdésében az előállított személy alábbi jogait rögzíti. „A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli.”

A r. zászlós tanúvallomásában arról számolt be, hogy miután az orvostól visszaértek, a panaszos telefonon értesítette feleségét a történetről. A fentiekre a r. hadnagy úgy emlékezett vissza, hogy a panaszos visszatérésükkor, saját mobiltelefonján beszélt valószínűleg egyik hozzátartozójával, aki holléte felől érdeklődött, azonban a panaszos nem akarta elmondani neki, hol tartózkodik.

A panaszos azt sérelmezte, hogy előállításáról hozzátartozóit nem volt lehetősége értesíteni – mindeközben ő maga írja le, hogy híváslistája alapján tudja bizonyítani a feleségével folytatott beszélgetés tényét.

Tekintettel arra, hogy a panaszos hozzátartozójával bizonyíthatóan beszélt a rendőrkapitányságon, a Testület úgy foglalt állást, hogy az értesítés lehetőségét számára biztosítani nem volt szükséges, mivel arról maga gondoskodott. A panaszos tisztességes eljáráshoz való joga tehát, ezzel összefüggésben nem szenvedett sérelmet.

V.

A Testület állásfoglalása szerint az ügyben a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem szenvedett sérelmet, illetve a sérelem léte nem volt megállapítható, jogorvoslati jogának sérelme pedig nem volt megállapítható. A panaszos tulajdonhoz való joga nem szenvedett sérelmet a kerékpár elhelyezése során. A testi kényszerre összefüggésben testi épséghez fűződő alapvető jogának sérelme nem volt megállapítható, a bilincselés azonban az arányosság követelményét sértő módon zajlott le, ezért a panaszos emberi méltósághoz és személyes szabadsághoz fűződő jogának súlyos fokú sérelmét valósította meg. A Testület a bilincs által okozott sérülések miatt a panaszos testi épséghez fűződő jogának súlyos fokú sérelmét is megállapította. A Testület az Rtv. 93. §-ának (6)

bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött és állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. január 31.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANSZTESZÜLET